

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija

kanceliarija@prezidentas.lt
S. Daukanto a. 3, LT- 01122 Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Valdyba

Valdybos pirmininkui p. Viktorui Pranckiečiui
Viktoras.Pranckietis@lrs.lt
pirmininko.sekretoriatas@lrs.lt
priim@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo Etikos ir procedūrų komisija

Komisijos pirmininkei p. Ritai Tamašunienei
Rita.Tamasuniene@lrs.lt; etikprkj@lrs.lt

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

2017 m. gegužės 4 d.

DĖL CENTRINIŲ KREDITO UNIJŲ ĮSTATYMO IR KREDITO UNIJŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMŲ SVARSTYMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIME

Šiuo dokumentu kredito unijų grupė, kurią sudaro Raseinių kredito unija, Akademinė kredito unija, Ignalinos kredito unija, kredito unija „Zanavykų bankelis“, Jurbarko kredito unija, Biržų kredito unija, kredito unija „Kupiškėnų taupa“, Kelmės kredito unija, Šilalės kredito unija, Pareigūnų kredito unija, Joniškio kredito unija, Gyventojų ir smulkaus verslo kredito unija ir Vilkaviškio kredito unija (*toliau – Kredito unijos arba Kredito unijų grupė*) kreipiasi į Lietuvos Respublikos Seimo Valdybą ir Etikos ir procedūrų komisiją norėdamos informuoti ir prašyti imtis priemonių užkirsti kelią skubotai teikiamų, išsamiai neapsvarstytų, su visuomene nesuderintų ir interesų grupių įtakos sąlygotų įstatymų priėmimui.

2017 m. balandžio 27 d. įregistruoti Centrinųjų kredito unijų įstatymo Nr. VIII-1682 pavadinimo ir 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-612, Centrinės kredito unijos įstatymo Nr. VIII-1682 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2566 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-614, Kredito unijų įstatymo Nr. I-796 2, 4, 8, 54 ir 55 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-613, Kredito unijų įstatymo Nr. I-796 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2567 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-615 (*toliau – Projektai*). Šių įstatymų pakeitimo Projektų svarstymas Lietuvos Respublikos Seime numatytas 2017 m. gegužės 9 d. 13.20 val. Atsižvelgdami į trumpą laikotarpį iki siūlomo svarstymo, prašome gerbiamų Valdybos ir Etikos ir procedūrų komiteto narių šiame rašte išdėstytas aplinkybes apsvarstyti skubiai.

Minėtais įstatymų Projektais siekiama vienintelio tikslo – užkirsti kelią 2017 m. balandžio 24 d. steigiamajame susirinkime Kredito unijų įsteigtos Jungtinės centrinės kredito unijos licencijos gavimui. Toks siekis gali būti paaiškinamas tik aplaidumu, skuba ir suinteresuotų grupių daroma įtaka.

2015 m. kovo 18 d. Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komiteto sprendimu Nr. 109-S-1 buvo patvirtinta Tvarios kredito unijų veiklos koncepcija. Įgyvendinant Koncepciją, 2016 m. birželio 30 d. priimti minėti naujos redakcijos Kredito unijų įstatymas ir Centrinųjų kredito unijų įstatymas, įsigalioję tik 2017 m. sausio 1 d. Naujoji Kredito unijų įstatymo redakcija įpareigojo kredito unijas būti vienos iš centrinių kredito unijų narėmis, o Centrinųjų kredito unijų įstatymas įtvirtino galimybę steigti ir veiklą vykdyti daugiau nei vienai centrinei kredito unijai. Iki Centrinųjų kredito unijų įstatymo įsigaliojimo Lietuvoje galėjo veikti tik šiuo metu veikianti Lietuvos centrinė kredito unija.

Pasinaudodamos Centrinųjų kredito unijų įstatymo suteikta teise, **Kredito unijos įsteigė Jungtinę centrinę kredito uniją:**

- 1) 2017 m. sausio mėnesį Lietuvos banko Priežiūros tarnybai suderinimui buvo pateikti pirmieji steigiamos centrinės kredito unijos veiklos dokumentai.
- 2) 2017 m. kovo mėnesį visų kredito unijų visuotiniai narių susirinkimai priėmė nutarimus išstoti iš Lietuvos centrinės kredito unijos ir steigti naują centrinę kredito uniją. Apie šiuos sprendimus Lietuvos centrinė kredito unija informuota;
- 3) 2017 m. kovo 30 d. Kredito unijos pasirašė Jungtinės centrinės kredito unijos steigimo sutartį;
- 4) 2017 m. balandžio 13 d. pasirašyta sutartis su informacinių sistemų paslaugų teikėju, kuris teiks Jungtinei centrinei kredito unijai informacinių sistemų nuomos ir kitas informacinių technologijų paslaugas;

- 5) 2017 m. balandžio 20-21 d. Kredito unijos įmokėjo Jungtinės centrinės kredito unijos kapitalą – du milijonus eurų;
- 6) 2017 m. balandžio 24 d. įvyko steigiamasis Jungtinės centrinės kredito unijos susirinkimas;
- 7) Prašymas dėl licencijos Jungtinei centrinei kredito unijai išdavimo bus pateiktas 2017 m. gegužės 9 d., apie tai informuota Lietuvos banko priežiūros tarnyba.

Kredito unijų grupės bendras turtas sudaro 150 mln. EUR, Kredito unijos veikia visoje Lietuvoje ir vienija daugiau nei 42 tūkst. narių - ūkininkus, jaunos verslininkus, pareigūnus, valstybės tarnautojus ir kitus finansinių paslaugų naudotojus.

Minėtus Projektus siekiama priimti ignoruojant tą faktą, kad **Kredito unijos yra atlikusios eilę veiksmų, kurie sukėlė teises pasekmes joms ir jų klientams**, patyrė didelių išlaidų IT paslaugoms pirkti, apmokėti pajinį kapitalą ir kt. **Projektų priėmimas yra akivaizdžiai skubinamas – įregistruoti tik 2017 m. balandžio 27 d., 2017 m. gegužės 9 d. šie Projektai jau yra įtraukiami į Seimo posėdžio darbotvarkę**, nors dėl jų balsuosiantys Lietuvos Respublikos Seimo nariai objektyviai neturės laiko įvertinti, kokias pasekmes sukels teikiami Projektai, kaip tai paveiks visą kredito unijų sektoriaus reformą ir valstybės biudžetą, kurio lėšomis yra numatyta padėti įgyvendinti reformą.

Šio rašto parengimo dieną nėra pateiktos 2017-05-03 Teisės departamento išvadose Nr. XIII-P-612, Nr. XIII-P-613 nurodytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos banko išvados dėl Projektų, nors jos yra privalomos pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 94 straipsnio nuostatas, Lietuvos banko įstatymo nuostatas. Taip pat nepateikta Europos teisės departamento išvada dėl svarstomų Projektų. Taigi Lietuvos Respublikos Seimui siūloma svarstyti visą kredito unijų sektorių paveiksiančius Projektus neturint iš esmės jokios informacijos, išskyrus įstatymo iniciatorių nuomonę šiais klausimais, kuri prieštarauja visai kredito unijų reformos koncepcijai, patvirtintai ankstesnės kadencijos Lietuvos Respublikos Seimo ir įsigaliojusiai **tik prieš 4 mėnesius**.

Kredito unijų grupės įsitikinimu, **Projektų priėmimas galėjo būti inicijuotas ne dėl oficialiai deklaruojamų motyvų (priežiūros tvarumo, sistemos vieningumo ir kt.), bet dėl trečiųjų asmenų interesų, kuriems nepalankus Jungtinės centrinės kredito unijos steigimas**. Projektų iniciatyvos atsiradimas sutampa su pagrindinio Projektų rėmėjo – Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininko Stasio Jakeliūno patarėjo Vaidievučio Ipolito Geralavičiaus priėmimu į pareigas. Šis asmuo yra buvęs ilgametis Lietuvos centrinės kredito unijos vyriausiasis ekonomistas, įtakingas šios įstaigos specialistas, kuris iš minėtų pareigų pasitraukė netrukus prieš Projektų įregistravimą. Jungtinės centrinės kredito unijos steigimas savo ruožtu yra nenaudingas tik Lietuvos centrinei kredito unijai. Šios aplinkybės, vertinant jas kartu su niekuo nepaaiškinama skuba, aplaidžiu požiūriu į įstatymų leidybos procesą (privalomų išvadų negavimą, informacijos nutylėjimą nuo kolegų, turinčių balsuoti dėl Projektų priėmimo), suponuoja išvadą apie akivaizdų **Projektų rengėjų interesų konfliktą teikiant Projektus svarstyti**.

Kredito unijų požiūriu, **veikiančios kelios CKU tik didintų sistemos saugumą, nes bet kuri kredito unija siektų tapti stipresnės CKU sistemos nare tam, kad išvengtų patiriamų kaštų nuostolingų unijų gelbėjimo arba bankroto atvejais**. Tokiu atveju, atsirandanti konkurencija tarp CKU dėl stipresnių kredito unijų paskatins taikyti griežtesnę kredito unijų priežiūrą. Jei ir toliau bus sudaromos sąlygos veikti tik vienai CKU, jokios konkurencijos nebus, o silpnoms unijoms ir monopoliškai veikiančiai CKU nebus paskatos stengtis.

Atkreiptina dėmesys, į tai kad Lietuvos bankas ir Lietuvos Respublikos finansų ministerija yra oficialiai išreiškusios poziciją, kad pagal galiojančią Centrinį kredito unijų įstatymą kredito unijų sektoriaus reforma vyksta tinkama linkme.

Lietuvos Respublika yra teisinė valstybė, kurioje įstatymai atgal negalioja. Projektų priėmimu siekiama paneigti šį vieną pagrindinių teisinės valstybės principų ir, siekiant suinteresuotų grupių asmeninės naudos, skubiai, nesudarant sąlygų išsamiems svarstymams ir poveikio vertinimui, yra **skatinama priimti tokius įstatymus, kurių priėmimas teisinėje valstybėje net negalėtų būti svarstomas, nes jie yra tikslingai nukreipti į vieną konkretų asmenį ir jo veiklos uždraudimą**.

Pakartotinai atkreiptinas dėmesys į tai, kad visi Kredito unijų įgyvendinant galiojančio Centrinį kredito unijų įstatymo suteikiamas teises priimti sprendimai sukėlė teises pasekmes pačioms Kredito unijoms ir jų nariams: pasibaigusi narystė Lietuvos centrinėje kredito unijoje, sudaryti sandoriai su trečiaisiais asmenimis, investicijos į informacinių technologijų kūrimą, darbuotojų įdarbinimas ir kita. Dar daugiau tokių pokyčių laukia Kredito unijų ir jų klientų artimiausiu metu.

Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes ir motyvus, prašome Lietuvos Respublikos Seimo Valdybos ir Etikos ir procedūrų komiteto imtis priemonių užkirsti kelią skubotam neteisėtų Projektų priėmimui ir įvertinti Projektų iniciatorių elgesį ir galimą interesų konfliktą naudojantis Lietuvos Respublikos Seimo nario teisėmis.

Tikimės, kad Lietuvos Respublikos Seimas atsižvelgs į šiame dokumente išdėstytas aplinkybes ir motyvus ir įvertins Kredito unijų interesų apsaugos poreikį ir teisėtus lūkesčius veiklą planuoti ir vykdyti pagal galiojančią teisinį reguliavimą be teisinės valstybės principams prieštaraujančio nepagrįsto jo keitimo.

Pridedama: Lietuvos banko 2017-04-24 pranešimas *Dėl Ministro Pirmininko pavedimo* Nr. S 2017/(22.9-2202)-12-2051 (2 l.).

Dokumentą pasirašiusių Kredito unijų grupės atstovai:

Raseinių kredito unija
Administracijos vadovė Birutė Žiūraitienė

Šilalės kredito unija
Administracijos vadovė Edita Tarozienė

Ignalinos kredito unija
Administracijos vadovė Violeta Čėponienė

Biržų kredito unija
Administracijos vadovė Aušrinė Poškienė

Pareigūnų kredito unija
Administracijos vadovas Tomas Vaitkunskas

Vilkaviškio kredito unija
Administracijos vadovė Edita Grygelaitienė

Gyventojų ir smulkaus verslo kredito unija
Administracijos vadovas Audrius Virbalas

Joniškio kredito unija
Administracijos vadovas Vytautas Radžvilas

Kelmės kredito unija
Administracijos vadovė Oksana Beržanskytė

Jurbarko kredito unija
Administracijos vadovė Nijolė Petraitienė

Akademinė kredito unija
Administracijos vadovė Gitana Jasėnienė

Kredito unija Zanavykų bankėlis
Administracijos vadovė Meilė Mikėlionienė

Kredito unija „Kupiškėnų taupa“
Administracijos vadovė Diana Umbrienė

